

Натягнути «карпаторусинську» сову на глобус України: потуга нікчемна або метушня за визнання карпаторусинів корінним народом та національною меншиною

7 грудня 2025 року на одному з мукачівських Інтернет-ресурсів «Фенікс-слово», була оприлюднена стаття [«Як узаконити карпаторусинів як корінний народ та національну меншину нинішнього Закарпаття»](#), авторства Степана Сікори.

На вищевказані роздуми автора, швидше за все - спонукав виступ Габрієли Пархомчук (Gabriella Parhomcsuk) на [18 сесії Форуму ООН з питань меншин, яка проходила у Женеві 27-28 листопада 2025 року](#), відео якого, від свого імені, як «історика та правозахисника» й оприлюднила ця блогерка, яка однак представляє себе як Габрієла Дерєпа (Gabriella Derępa), яка родом із Закарпаття але з 4-х років проживає за межами України, й зараз мешкає у Швейцарії, разом з батьками та сестрою - Кароліною Дерєпою (Karolina Derępa), яка теж взяла участь в роботі цього Форуму (ймовірно обидві є власниками мадярських паспортів Utlevel та виступали як - громадянки Угорщини).

Перебіг Форуму ООН у Женеві за участі «закарпаторусинів» та спростування карпато-русинських фейків - було висвітлено у матеріалі [«Карпато-русинське торнадо в Закарпатті або з історії одного виступу на форумі ООН з питань меншин»](#), який було оприлюднено 16 грудня 2025 року.

Саме Габрієла Дерєпа (Gabriella Derępa) й оприлюднила власне відео участі у Форумі, в кінці листопада та яке кілька разів поспіль публікував Сікора в низці, написаних ним же матеріалів, в яких розкритикував противників неорусинства, палко агітуючи за визнання «карпаторусинів»:

- [«Карпаторусини: невизнаний корінний народ Закарпаття, яка захищає свою ідентичність і Карпати»](#);
- [«Чому Владислав Данко не правий: Аналіз посту з позиції захисту національних меншин, корінних народів та європейського і міжнародного законодавства»](#);
- [«Габрієлла Дерєпа: Без коментарів, коментарів вже було досить...\(відео\)»](#);
- [«Чому Василь Кузан не правий у своїй критиці виступу Габрієлли Дерєпи на форумі ООН»](#);
- [«Ще раз про публікацію Василя Кузана та русинофобію: Ми хочемо в ЄС, а користуємось методами совка»](#);
- [«Русинська мова: окрема слов'янська мова з міжнародним визнанням»](#).

Отже, як пише автор статті, закликаючи до визнання «карпаторусинів», цитую: «Україна сильна своєю різноманітністю. Час офіційно закріпити місце карпаторусинів Закарпаття в цій різноманітності». Однак, запропоновані методи, зовсім не про різноманітність а тільки про «узаконення карпаторусинів» і визнання-легалізацію їх «корінним народом та національною меншиною». І щоб не бути голослівним – звернусь до фактів, які вже стали історичними, однак - не щодо русинів та їх «автохтонності, етнічної спільноти, що століттями проживає на території сучасної Закарпатської області» а до дій неорусинів, як політичного проекту, який і сьогодні, починаючи з 1990 року - намагаються реалізувати сусідні країни, руками закарпатців в краї та за їх же рахунок.

Громадські організації русинів краю та їх політичні вимоги аж до сепаратизму

Як добре відомо, 17 лютого 1990 року, в Ужгороді було проведено установчу конференцію Товариства карпатських русинів (ТКР). Відповідно до Статуту, останнє є «культурно-громадською організацією», а його «Мета Товариства:

- консолідація всіх русинів, що проживають у карпатському регіоні та за його межами;
- перетворення Закарпаття у екологічно чисту, без'ядерну зону;
- відродження історії, культури і звичаїв русинів, а також прав на рідну мову для всього населення Закарпаття;
- сприяння вивченню історії та краєзнавства Карпатського регіону в школах області;
- відродження традиційних ремесел, промислів чи занять, які є золотим фондом народного надбання русинів, національностей, що проживають на Закарпатті;
- сприяння створенню при Ужгородському державному університеті науково-методичного центру, бібліотек, літературного та історико-етнографічного фонду русиністики».

«Статут Товариства карпатських русинів», газета «Молодь Закарпаття», № 16., 1990.

Однак, незважаючи на задекларований у Статуті суто культурологічний статус, актив ТКР досить швидко зосереджується винятково на політичній діяльності. Так, на одному з круглих столів, обраний головою товариства - М. Томчаний заявив, що «підкарпатські русини, як і їх віковічні брати-словаки, мають право називатися народом, нацією, право на національно-територіальне само визначення в складі федеративної України» (Газета «Молодь Закарпаття», № 14., 1990).

А вже 29 вересня 1990 року виконавчий комітет ТКР ухвалює суто політичну «Декларацію повернення Закарпатській області статусу автономної республіки», яку було надіслано президенту СРСР М. Горбачову, Верховній Раді УРСР та в ООН («Отчий храм», Септембер-октобер, 1990, с.1-2.).

Це збігалося із спробами союзного центру зберегти надійне «вікно у Європу», для чого в Москві розроблялися плани у разі проголошення незалежності України вивести Закарпаття із підпорядкування України і приєднати на правах автономії до складу Росії (відповідне питання було навіть включене до плану роботи Президії ВР СРСР на друге півріччя 1991 року). У Росії, з метою реанімації москвофільства серед закарпатців, розгорнулись так звані «карпатознавчі дослідження», в яких обґрунтовувалось «право русинства на самовизначення».

Після серпневого путчу 1991 року у Москві і проголошення незалежності України, так звана «Асоціація нерадикальних демократів» (президент В. Фантич) у лютому 1992 року підготувала проект Закону України «О статусе специальной самоуправляемой территории Подкарпатской Республики как субъекта в составе независимой Украины, о Конституции Подкарпатской Республики» для ухвалення обласною радою, а ТКР звернулося до чехословацького уряду із закликом відновити автономію Підкарпатської Русі у складі Чехословаччини (ЗУ «О статусе специальной самоуправляемой территории Подкарпатской Республики как субъекта в составе независимой Украины. О Конституции Подкарпатской Республики». Проект., Ужгород: УПИК «Патент», 1992).

Не витримує критики й твердження русинів, про обласний референдум, який пройшов 1 грудня 1991 року та яким ніби визнано автономний статус Закарпаття, що є - неправдою. Більше того, він не є правовим актом й не має наслідків і ось чому. Згідно з документами, 2 жовтня 1991р. обласна рада на 7-й сесії приймає рішення про створення комісії для обґрунтування статусу Закарпаття, представлення облвиконкому своїх пропозицій та винесення питання про статус Закарпаття на обласний референдум. Це рішення підписують від президії сесії І. Грицак та В. Шепя.

Однак, вже 31 жовтня 1991 року, не дочекавшись жодного обґрунтування чи пропозицій комісії, обласна рада своїм рішенням призначає обласний референдум на 1 грудня 1991р. й затверджує бюлетень із текстом: «Чи бажаєте Ви, щоб Закарпаття отримало статус автономної території, як суб'єкта у складі незалежної України, і не входило в будь-які інші адміністративно-територіальні утворення?» Однак це рішення обласної ради президія не наважилася підписати, знаючи наперед, що рано чи пізно доведеться відповідати. А рішення без підпису - не можна вважати дійсним.

Це підтверджують й подальші кроки а саме - 20 листопада 1991 року на позачерговій 8-й сесії облрада, за порадою тодішнього Президента України Л. Кравчука - міняє текст бюлетеню на такий: «Чи бажаєте Ви, щоб Закарпаття отримало із закріпленням у Конституції України статус спеціальної самоврядної адміністративної території, як суб'єкта у складі незалежної України, і не входило в будь-які інші адміністративно-територіальні утворення?» Це рішення також ніхто не наважився підписати, тобто воно не є дійсним!

Й насамкінець, вже після референдуму, незважаючи на те, що 78% закарпатців проголосували не «за автономію Закарпатської області», про що не втомлюються повторювати ідеологи неорусинства, а лише за «спеціальну самоврядну адміністративну територію», навіть такий правовий статус й понині не регламентовано ніякими правовими актами а результати «волевиявлення» жодна сесія обласної ради так й не затверджувала.

Вже після місцевого референдуму, 1 грудня 1991 року, активісти неорусинів дійшли до справжньої істерії, про що свідчить брутальний виступ професора-мікробіолога Ужгородського державного університету Івана Туряниці, майбутнього так званого «прим'єра Подкарпатской Руси», на засіданні комісії з самоврядування Закарпатської обласної ради 13 лютого 1992 року, коли той публічно закликав «розлучитися із трупом України, най буде Закарпаття автономною республікою, яка ні од кого незалежна» («Карпатська Україна», 20 лютого., 1992).

Варто згадати й вимоги русинів, які читаємо в «Заявлении делегатов III конференции Общества карпатских русинов от 15 февраля 1992 года», в якому міститься такий текст: «Акт присоединения Закарпатской Украины к Украинской ССР, совершенный по договору между СССР и Чехословакией от 29 июня 1945 года «О Закарпатской Украине», является неправомерным»; «коренные закарпатцы продолжают оставаться гражданами Чехословакии» («Подкарпатска Русь», № 2., 1992).

Під тиском останніх, 6 березня 1992 року Закарпатська облрада вирішила просити Верховну Раду України ухвалити закон про спеціальну адміністративну територію Закарпаття та визнати національність «русин». А в травні 1993 року, в Мукачеві радикальні активісти ТПР навіть сформували так званий Тимчасовий уряд Підкарпатської Русі, який очолив уже згадуваний І. Туряниця, а до його складу увійшли не лише закарпатці, але й громадяни Словаччини та Угорщини. «Уряд», для реалізації своїх вимог почав звертатися до міжнародних інституцій і урядів зарубіжних

країн, зокрема США, РФ, Угорщини тощо, звинувачуючи уряд України у політиці асиміляції і нищенні русинів і угорців на Закарпатті.

Важливо зазначити, що такі дії були ідеологічно «підкріплені» чисельними публікаціями палких апологетів комунізму і будівничих соціалізму в Закарпатті, що діяли аж до зникнення СРСР. Наприклад, стаття [«Карпатські русини в контексті етнополітичного життя» \(Український історичний журнал № 1, 1994\)](#), які підготували викладач УжДУ М.П. Макара (який «спеціалізувався» на питаннях «діяльності комуністичної партії Закарпатської України по вихованню трудящих») та І.І. Мигович (директор Інституту проблем соціалізму у м. Києві та колишній члена Президії й секретар ЦК Компартії України) – буквально закликала закарпатців визнавати та, навіть - «ставати» русинами, що тільки підтверджувало роль комуністів у збереженні, бодай осколків совєцької імперії.

Показово й те, що діяльність «временного правительства», в краї - підтримали культурно-громадські організації «Русский дом», Товариство словацької культури, Асоціація демократів Закарпаття та інші а трибуну для виступів членів «правительства» охоче надавали державні засоби масової інформації Словаччини та Угорщини. Отже, як бачимо від своєї появи неорусинський рух на теренах історичного Закарпаття - мав винятково політичний характер (це, зрештою, й дало підстави тому ж Миколі Мушинці назвати його політичним русинством) а саме ТКР, спільно з активістами проугорських, проросійських, прословацьких, прочехословацьких та прорумунських організацій - почали наполегливо добиватися автономного статусу Закарпатській області.

Окрім зовнішньої підтримки, включно й з боку Російської Федерації, русинські громадські організації черговий раз (як це було і на початку 1990-х років) здобули також лояльність обласної влади. У середині 2000-х років на піку владного олімпу закарпатського політикуму перебувала команда Віктора Балоги, який очолив Секретаріат Президента України. Саме з його владною протекцією пов'язують визнання національності «русин» 7 березня 2007 року більшістю депутатів Закарпатської обласної ради (за головування Івана Балоги), яка звернулась з клопотанням до Верховної Ради України про визнання національності «русин» на законодавчому рівні». Рішення про визнання русинів було внесене фракцією «Наша Україна» й підтримане Партією регіонів та угорськими фракціями. За нього голосували 72 з 90 депутатів (Буткевич Б., «Нами пригноблені», «Тиждень», 2008., 12–18 вересня., № 37 (46)., с. 24–27). Пізніше, на початку 2009 року, обласна рада прийняла рішення про фінансування за рахунок державного бюджету газети «Підкарпатський русин».

Отже, завидівець В. Балога не просто взяв під свій патронат неорусинський рух на Закарпатті, а й доклав чимало зусиль для його консолідації. Так, вже 19 березня 2007 р., тобто через 12 днів після «визнання» русинів Закарпатською обласною радою, відбувається об'єднання 12 русинських «культурно-громадських організацій», які до того зяті «боролись» одна з одною, в Координаційну раду русинських організацій. Дещо пізніше, у червні 2008 році завидівець вступає в партію «Єдиний Центр», а місяць по тому стає членом президії цієї партії.

Однак, у травні 2009 року В. Балогу звільнили з посади Глави Секретаріату Президента України. Тим не менше, неорусинський рух на Закарпатті, як і дітище останнього - партія «Єдиний Центр» так й залишились інструментарієм, за допомогою якого він намагався, якщо не завоювати печерські пагорби, то бодай взяти Закарпатську область в довічне володіння.

Саме з цією метою, влада й надалі сприяла русинським активістам, подальші дії яких, фактично стали - сепаратистськими. Так, вже 15 грудня 2007 року в Мукачеві на засіданні Сойму підкарпатських русинів було ухвалено декларацію з вимогою незалежності. Через рік - 25 жовтня 2008 року, на Другому європейському конгресі русинів, який проходив у Мукачеві, було ухвалено «Меморандум про прийняття акта проголошення відновлення русинської державності».

При цьому, програмні цілі радикального крила неорусинського руху подано в російськомовній Декларації I Світового конгресу підкарпатських русинів, яка розпочиналася із заклику «ко всей мировой общественности, главам государств, парламентам, правительствам поддержать восстановление 1 декабря 2008 года государственность Республики Подкарпатская Русь - материнского государства всех русинов мира». Окрім неодмінних державних атрибутів (грошова одиниця - тис, прапор - триколор, державні мови - русинська та російська), у Декларації приділено значну увагу політичним та економічним питанням. Так:

- визнається державність російських сателітів Абхазії, Осетії, Придністров'я;
- задекларовано намір «вступить в Евразийское экономическое сообщество и рублевую зону, а также в состав коллективных сил оперативного реагирования ОДКБ»;
- вся територія Підкарпатської Русі оголошується зоною вільної торгівлі;
- «18-річне нелегітимне володіння Під карпатською Руссю» було оцінено у 23 мільярди євро;

- усе рухоме та нерухоме майно України незаконно приватизоване, а також уся державна українська власність (нафто-, газогони, лінії електропередач, залізниця, автошляхи і т. д.) переходить у володіння Підкарпатської Русі без будь-яких зобов'язань!

На початку грудня 2008 року, перебуваючи у Мінську, під УПЦ МП - Дмитрій Сидор (в майбутньому засуджений за сепаратизм) заявив про легітимність уряду республіки Підкарпатська Русь а 9 грудня 2008 року Сойм підкарпатських русинів (очолюваний цим же «священником») звернувся до Державної думи Російської Федерації, до тодішнього прем'єр-міністра Росії Володимира Путіна та до президента Дмитра Медведєва з проханням визнати незалежність русинської республіки. 19 грудня 2008 року в Ростові-на-Дону відбулася міжнародна наукова конференція «Геноцид і культурний етноцид русинів Карпатської України». На щастя, на форумі не було жодного офіційного представника України, тільки члени уряду «республіки Підкарпатська Русь» та численні учасники форуму з Росії.

Однак з «культурно-просвітницькою діяльністю» у неорусинів Закарпаття і цього разу якось не склалося, про що визнає й сам під Сидор: «15 декабря 2007 года мы [Сойм підкарпатських русинів], прийняли уже третью декларацию о самоопределении! Мы просим признать нас самоуправляемой территорией под контролем России и ЕС, являющихся правопреемниками СССР и Чехословакии!».

Тим не менше, русини не покладаючи рук, вже 25 жовтня 2008 року, в Мукачеві скликають II Європейський конгрес підкарпатських русинів, на якому знову проголошують створення республіки в статусі від 22 листопада 1938 року, обирають державний виконавчий уряд та схвалюють «Акт проголошення русинської державності». При цьому, останні заявляють, що в разі, якщо до 1 грудня Закарпатська оборада не оголосить республіку автономією, русини готові самостійно проголошувати свою державність. Показово, що саме на цей період припадає суттєве посилення фінансової та медійної підтримки неорусинів з боку Росії.

В цей час, відбувається розкол всередині русинського сепаратистського руху на Закарпатті, на так званих «поміrkованих» русинів з табору, яким керує заокеанський професор Павло Роберт Магочій, та «радикалів», котрі підпорядковуються православному «батюшці» РПЦ в Ужгороді - Дмитрію Сидору і одержують подачки від своїх московських покровителів та спонсорів. Й саме через це кожен осколок неорусинства проводить свої збіговиська, як-то світові «конгреси русинів» з одного боку та європейські «конгреси підкарпатських русинів» з другого.

Отже, 25 квітня 2009 року в чеському місті Пардубіце, Перший світовий конгрес підкарпатських русинів (альтернативна організація до Світового конгресу русинів) прийняв рішення про створення 1 грудня 2009 року республіки Підкарпатська Русь зі столицею в Мукачеві або Ужгороді. Цю ідею разом із ухваленням Конституції 1 травня 2009 року мав затвердити Європейський конгрес в Ужгороді, який не відбувся. При цьому, репортаж про I-й Світовий конгрес русинів у Чехії російський «Первый канал» подав як другу новину в підсумковому випуску новин.

Вищенаведене, чітко вказує не тільки на пріоритети але й на реальних, закулісних «гравців» неорусинства на Закарпатті. Тобто, у той час, коли світоконгресівці відстоювали інтереси всього «світового русинства», росіяни «кочегарили», виключно - за «підкарпатських русинів», з єдиною метою – утримати Закарпаття у своїй орбіті впливу, перетворивши край у черговий, ніким не визнаний анклав «руського мира», на кшталт: Абхазії, Північної Осетії та Придністров'я.

Варто зазначити, що спалахи активізації діяльності русинських організацій в краї, часто збігалися у часі із загальноукраїнськими політичними процесами. Наприклад, з початку 2013 року, з приводу запланованого на цей рік перепису населення (який - не відбувся), українці стали свідками десятків відкритих листів-звернень русинських громадських організацій та окремих радикально налаштованих діячів русинства в Україні і за кордоном до населення Закарпаття та влади про визнання в Україні національності «русин» та особливого статусу «русинської мови», звернень і меморандумів «Про допомогу у припиненні дискримінації Україною національності «русин» до керівництва впливових міжнародних організацій, РФ, держсекретаря США. Ці звернення мають відверто пропагандистський політично-провокаційний характер, що засвідчують безпідставні твердження про «українську окупацію Закарпаття», звинувачення української влади в «геноциді русинів в Україні», завдання незалежною Україною «збитків» русинам в розмірі «понад 20 млрд доларів США», свідому фальсифікацію історії Закарпаття тощо.

І сьогодні, у світлі подій 2014 року в Україні, через анексію Росією - Автономної Республіки Крим у березні 2014 році й через подальшу дестабілізацію нею східних й південних областей України та захоплення й анексію самопроголошених «ДНР» і «ЛНР» а також із повномасштабним вторгненням в лютому 2022 року і захопленням та анексією а також - включенням до складу росії Херсонської та Запорізької областей України, стало очевидним, що мета агресора РФ - залишилась незмінною. Це

захоплення всієї України а в разів неможливості такого – її розчленування, з перспективою знищення української державності, що є головною ціллю путінщини. І, знову, як й десятки років тому - активно й цілеспрямовано використовується так зване «русинське питання», стосовно Закарпаття та за участі окремих європейських країн, серед яких чільне місце займає - Угорщина та її «громадяни», вихідці із Закарпаття, яким остання щедро роздає свої паспорти.

Сумнівні методи узаконення карпаторусинів та заклики до дій

Але, повернемося до статті-інструкції «Як узаконити карпаторусинів як корінний народ та національну меншину нинішнього Закарпаття» та закликів «до дій» затятого неорусина Сікори. Адже, як пропонує автор «Узаконити карпаторусинів як корінний народ та національну меншину цілком можливо вже у 2026-2027 роках за чинним законодавством. Для цього потрібна лише консолідована позиція русинських організацій, якісна наукова база та політична воля». Однак, напевно-чи цього доста.

Першою маніпуляцією є те, що всю «автохтонну етнічну спільноту, що століттями проживає на території сучасної Закарпатської області» автор пропонує вважати неодмінно - «карпаторусинами». Саме ігнорування назви «русини» та заміна її на «карпаторусини», вказує на їх територіальну приналежність. А заклики до «консолідованої позиції русинських організацій» виключно Закарпаття а не до всіх русинів (історичний етнонім для українців, що використовувався до XVIII-XX століття) України, як-то галицьких, буковинських, бойківських тощо, тільки підтверджує спроби автора - ігнорувати думки українців й далі - педалювати «окремішність» закарпатських русинів, а точніше «карпаторусинів».

Й це при тому, що перша політична організація галицьких русинів - Головна Руська Рада була створена ще 2 травня 1848 року, за головування єпископа Григорія Яхимовича та заступниками: каноніка - М. Куземський та правника - І. Борискевич, про що напевно-чи знають «карпаторусини». 18 травня того ж року Рада ухвалила, «що знамя земли руской тутейшой есть левъ, а цвѣты руски жовтый и сыный». Головна [Руська Рада домоглася обрання до австрійського парламенту 35 депутатів-русинів, які вимагали поділу Королівства Галичини та Володимирії на дві провінції - руську та польську.](#)

Галицькі шляхтичі, вихідці з давніх руських родів, утворили на противагу Головній Руській Раді, яка перебувала під впливом святоюрських владик, власну політичну організацію «Руський Собор». Троє з роду Дідушицьких (Володимир, Йоахим та Олександр), князь Лев Сапіга підписали 8 червня 1848 року в числі 64 дійсних членів «Руського Собору» відозву «До Братів Русинів», у якій зокрема говориться: [«Наміренієм нашим є: Чувати над народностей руською, причиняти ся до єї свобідного і не завислого розвитку, просвіщати наш нарід; піднести єго до учасництва в справах цілого народа, запровадити школи так нижчі, яко і вижчі в язиці рускім; научити єго уживати на добро наданих єму свобод конституційних; чувати над правами і добром цілого народа; всpirати і воздвигати письменство наше руске впливом нашим і маєтком...».](#)

Вищенаведені факти не про Галичину а про... русинів, які ігнорують закарпатські русини.

Натомість, у Підкарпатській Русі, станом на 1918 рік - не було жодної політичної партії чи організації, яка б захищала права, інтереси й потреби корінного населення. Більше того, до 1918 року цей край не мав визначених кордонів і навіть своєї назви. Були [визначені лише жупи-комітати \(їх було 9\), в яких проживали «угорські рутени» чи «карпаторусини», як населення в Угорщині.](#) Й лише 19 листопада 1919 року набув чинності Генеральний статут про організацію адміністрації Підкарпатської Русі, яким й було вжито термін «Підкарпатська Русь» стосовно переданих Чехословаччині земель.

Стосовно «єдиної» мови русинів, то місцевих діалектів на цей період виявилось дуже багато. Через це, 4 грудня 1919 року Міністерством шкільництва і національної освіти Підкарпатської Русі, було скликано «спеціальну нараду членів Чеської АН», всього 15 спеціалістів, які направили рекомендації стосовно літературної мови тодішньої Підкарпатської Русі. Ці рекомендації зводились до положень, що: вирішувати питання літературної мови якогось народу або племені належить передусім його членам; створювати штучно нову літературну мову для слов'янського населення Карпатської Русі було б не лише дуже складною, але й цілком сумнівною, а з політичної точки зору - небажаною справою; з огляду на те що місцевий «русинський» діалект у Карпатській Русі є безумовно діалектом української («малоруської») мови, необхідно за літературну мову для місцевого населення визнати українську («малоруську») літературну мову, якою користуються найближчі його сусіди та одноплеменники, тобто «галицьку українську мову»; щоб жителі Карпатської Русі не втратили свідомості того, що, як і українці, вони належать до великого російського народу, рекомендується вивчення в середніх школах в обов'язковому порядку також російської мови; з наукових і політичних мотивів необхідно, щоб спеціалісти проаналізували й оцінили літературні спроби витворення окремої літературної мови для карпаторуського народу (В.Ганчин, «Деякі історично-правові аспекти мовного

питання в Закарпатті», Ужгород, 1993., с. 23-30). Й це незважаючи на те, що [формуванню концепції русинофільства сприяло й те, що керівники міжнародної конференції в Парижі у 1918-1919 роках визнали русинів за окрему націю, прийняли в Лігу поневолених народів, а чехословацький уряд також кодифікував русинство як окремий етнос](#).

Другою маніпуляцією є фантазії автора Сікори, включно зі спробою поставити під сумнів дані всеукраїнського перепису 2001 року, де «лише 10 100 осіб вказали русинську національність, але реальна кількість носіїв традиційної культури значно вища». При цьому у своїх інших статтях-«прогнозах» автор, безпідставно пише про кількість русинів, мовляв [«реальна цифра - 200-300 тис., бо багато обирають «українець» через стигму»](#).

Найбільшою ж неправдою є безпідставне твердження, що «Русини мають власну мову, фольклор, церковні традиції та історичну самосвідомість, сформовану ще за часів Австро-Угорщини». І якщо з фольклором ще можна «мириться», то русинську говірку чи бесіду назвати «власною мовою» - не можна. Так, згідно з [Ethnologue](#) за 2025 рік, у світі нараховується близько 7100 - 7168 мов світу, серед яких є й Ruthenian (русинська), але кодифіковано з них - лише дециця. Більше того, навіть єдиної «русинської» мови, яка тричі кодифікована й пишеться то кирилицею, то латинкою - не існує. Тобто, ні бачванська (бачвансько-сримська, паннонська, войводинська) мова на території країн колишньої Югославії (кодифікована в 1974 році), ні прашівська граматики у Словаччині (кодифікована в 1992-1993 роки), ні лемківська (лемківсько-горлицька) у Польщі (яка була кодифікована в 2000 році) - не є єдиною русинською мовою.

Натомість, за останні десятки років надруковано близько 30 словників так званої русинської мови (мабуть, за цей же час не було видано стільки ж словників української мови). Окремі словники авторства Ігоря Керчі, Юрія Чорі - це дво-, п'яти-, шеститомні фоліанти, реєстр яких навіть перевищує академічні словники багатьох слов'янських мов [10; 11; 22; 23]. Однак, як засвідчують рецензії такого авторитетного мовознавця родом із Закарпаття Василя Німчука, прашівських українців Юрія Бачі та Миколи Штеця, а також викладачів кафедри української мови Ужгородського національного університету - так звані русинські словники - це українсько-українські словники, в яких понад 90% лексики української, а решта - русизми та вузько-локальні запозичення з угорської та словацької мов, а також вигадані укладачами слова-покручі (В.Німчук «Кодифікувати» нові літературні мови? Зберегти й захистити українські говори!», Українська мова., 2013., № 3., с. 3-26).

Отже, ні в часи Австрійської імперії (1804-1867), ні за Австро-Угорщини (1867-1918), ні в період Чехословацької республіки (1919-1938), населення сучасного Закарпаття яке послуговувалось офіційними мовами цих державоутворень - не мало власної мови за виключенням русинської говірки чи бесіди, не кажучи вже про якусь кодифікацію такої.

Стосовно ж реального стану так званої русиністики в краї свідчить і той факт, що ідеологи неорусинства не змогли навіть узгодити орфограму знакової для них власної назви, як [Підкарпатська Русь, яку вони записують у семи варіантах: Подкарпатська Русь, Пудкарпатська Русь, Пїдкарпатська Русь, Пўдкарпатська Русь, ПЇкарпатська Русь, Підкарпатська Русь, Підкарпатська Русь](#).

Щодо ж до «церковних традицій», як й до «історичної свідомості» то це на совісті автора.

Це ж стосується й апелювання та закликів до «питання офіційного визнання русинів», через якусь «історичну справедливість» та «можливість повноцінно користуватися правами, передбаченими Законами України [«Про корінні народи України» № 1616-IX](#) та [«Про національні меншини \(спільноти\) України» № 2827-IX](#).

Так, згідно «Статті 1. Поняття корінного народу України», ЗУ «Про корінні народи України», русини не є «носієм самобутньої мови», позаяк остання, як говірка та/чи бесіда, має «90% лексики української, а решта - русизми та вузько-локальні запозичення з угорської та словацької мов, а також вигадані укладачами слова-покручі». Крім того, русини не мають жодних «традиційних органів самоврядування»: ні на рівні громад, ні на рівні районів, ні на рівні Закарпатської області, крім громадських та національно-культурних товариств які (як було вказано вище), займаються, здебільшого - політиканством.

Стосовно норм «Статті 1. Визначення термінів» ЗУ «Про національні меншини (спільноти) України», то відповідно до пункту 1), русини - не є «Національною меншиною (спільнотою) [яка] є невід'ємними, інтегрованими та органічними частинами українського суспільства», а постійно наголошують на своїй «окремійності», підтверджуючи таке прагнення всією своєю історією діяльності, починаючи з 1990 року, про що детально й розписано вище.

Крім того, практично - мало в якому населеному пункті Закарпаття (село, селище, місто, в якому особи, які належать до відповідної національної меншини (спільноти) - русини проживають

«протягом останніх 100 років», щоб вони складали «не менше 10 відсотків загальної чисельності населення станом на час збирання чи отримання такої інформації», як це укладає пункт 2).

Й, насамкінець – навряд-чи бодай в одному населеному пункті Закарпаття (село, селище, місто, в якому особи, які належать до відповідної національної меншини (спільноти), русини «складають значну частину населення» а саме - «понад 15 відсотків загальної чисельності населення станом на час збирання чи отримання такої інформації», як це передбачено пунктом 3).

І ось саме тут, коли русини Закарпатської області, ніяк «не тягнуть»: ні на окрему «націю», ні на «окремішність» язика/говірки/бесіди, ні на якусь особливість чи відмінність від інших русинів-галичан, -бойків, -буковинців на світ з'являються «карпаторусини», яких фактично за вуха «втягують» на світ Божий з русинів: починаючи з виступу «закарпатоки» на вже згаданому Форумі ООН з питань меншин у Женеві й закінчуючи мукачівським апологетом карпаторусинства - Сікорою.

Й, саме чисельні статті та заклики до дій цього «карпаторусина» мають, повернути прихильників окремішнього неорусинства на путь істинний. Фактично ж мова про створення нової автономії у складі воюючої України, на цей раз - «карпаторусинської», алгоритм якої як бачимо - вже визначено/оформлено у готовий «Покроковий план легалізації статусу корінного народу», а саме:

«1. Створення єдиного представницького органу, реєстрація всеукраїнської громадської організації або об'єднання існуючих (наприклад, на базі Ради Підкарпатських Русинів). Аналог - Меджліс кримськотатарського народу». Це мабуть для того, щоб у колективному мутняку «не було крайніх», які б несли відповідальність, в статусі клієнтів - для СБУ.

«2. Підготовка науково-обґрунтованого досьє», виключно на «документах» та «історичних дослідженнях» неорусинства, в яких мабуть має бути «підтверджена» чергова фантазія Сікори, стосовно «дослідження УжНУ 2017–2023 рр. показують 50-80% русинів вважають себе окремим народом». І це за даними Карпатського філіалу Міжнародного інституту менеджменту (МІМ), у який перебирались колишні працівники ЦК та обкомів компартії, який у жовтні 1991 року провів так зване «соціологічне дослідження», яким було охоплено 1200 респондентів, з яких у графі тодішнього паспорту, «національність» - було записано: 80% - «українець», 12% - «угорець», 5% - «росіянин» та по 1% у «румун», «німець», «циган», що й відображало національний склад області. Результат: українцями усвідомлювали себе лише 55%, а решту 18% - вважали себе русинами, 7% - русинами-українцями, 1,2% угро-русинами, 0,7% - русинами. Тобто, це коли ще совків запитали про якихось «русинів».

«3. Подання до Державної служби України з етнополітики та свободи совісті (ДЕСС) Згідно з Порядком, затвердженим постановою КМУ № 936 від 24.08.2022, заяву подає представницький орган разом із пакетом доказів». Хоча хто і де такі збере/накопає та хто подаватиме – невідомо.

«4. Розгляд Верховною Радою України» за подання «ДЕСС [який] готує висновок», яка й має «ухвалити постанову про включення до Переліку корінних народів» - не може відбутись через вищенаведені причини.

«5. Визнання національною меншиною за спрощеною процедурою, через «Подачу заяви до Мін'юсту або ДЕСС за новим законом № 2827-IX» - теж неможливе, через невідповідність статусу ні русинства, ні тим паче - «карпаторусинства».

Ну й, відповідно мрії русинів, вкупі з «карпаторусинами» про «Переваги офіційного статусу корінного народу», в частині: «створення дорадчих органів при органах влади Закарпаття», що сьогодні вже має місце в ході формувань «громадських рад», до складу яких входять представники всіх національностей, етносів та меншин краю, як й «гарантоване бюджетне фінансування культурних програм» та «доступ до міжнародних фондів ООН, Ради Європи, ЄС для корінних народів», що видається є чи не головною мрією «карпаторусинів» а також «можливість введення русинської мови як предмета або мови навчання в школах», що є нонсенсом для країни яка збиралась в Європейський Союз де обов'язковими до вивчення є дві іноземні, світові мови - є марними.

Щодо «політичних викликів», то вони ніщо у порівнянні з адміністративно-територіальними, саме через криваву російсько-українську війну, однією з причин якої є - недостатня державна політика, фактично з 1991 року, стосовно статусу Автономної республіки Крим а також загравання зі статусом російської мови, який стосується й Донбасу а конкретно Донецької та Луганської областей.

Стосовно відношення до війни, до воєнного стану, до мобілізації, до подорожань, до відключень (та запровадження графіків) електроенергії й так далі, то далеко не всі «карпаторусини» на стороні України, що добре видно в коментарях закарпатців по соціальних мережах. Саме, через це, порада «посилатися на те, що закон № 1616-IX не обмежує територію (Крим згадується лише в економічних статтях)» - є цинічною.

Ще одним маркером державної відповідальності й вболівання за енергетичну незалежність краю, через ліквідацію тотальної економічної відсталості Закарпатської області, яка продукує,

максимум - 1,5-2% ВВП України, є відношення «карпаторусинів» до спорудження сонячних та вітроелектростанцій, яке у своїй масі – є негативним.

І це вже не кажучи про те, що Закарпаття має ще кілька не вирішених питань по відношенню, наприклад, до церковного життя краю, де найбільше приходів й надалі має Українська православна церква, з московським патріархатом на чолі. Крім того, Мукачівська греко-католицька єпархія має особливий статус *sui iuris* і підпорядковується безпосередньо Святому Престолу (Папі Римському) та не належить до УГКЦ в Україні. Тобто, ці дві греко-католицькі юрисдикції, творять дивний анахронізм, позаяк в сусідніх країнах церковні структури, що підпорядковуються Ватикану, давно об'єднані. Саме факт розділення цих церков - є живильним ґрунтом для закарпатського сепаратизму, апологети якого давно й постійно заперечують будь-яке відношення до України. І саме лише одну з них має намір залучити на сторону «карпаторусинів» Сікора, через «широку інформаційну кампанію, залучення науковців, підтримки УГКЦ та греко-католиків (історично русинська церква) тощо».

Не варто ігнорувати й заклики автора до сумнівних методів «узаконолення карпаторусинів» - щодо «Міжнародного досвіду [який], корисний для русинів». Наприклад «Саамський парламент у Фінляндії, Норвегії, Швеції» - це власні виборні парламенти корінного народу - саамів (біля 100 тисяч осіб), які діють в: Норвегії, Фінляндії та Швеції і які є представницькими, органами культурного самоврядування саамів, що займаються питаннями мови, культури та економіки. Ці, неурядові органи самоврядування саамів співпрацюють з національними урядами, а міжнародна організація Союз Саамів (діє з 1956 року) - об'єднує саамські організації з цих країн та Росії, представляючи інтереси саамів на міжнародному рівні. Однак, саами ні однієї з країн не закликають до виходу зі складу своєї країни з метою приєднатись до іншої, як це з 1990 року має місце з русинами Закарпаття.

Зовсім іншим прикладом є історія 280 тисяч німців, яких називали «залишками варварських племен» та які з 2001 року отримали статус повноцінної автономії. Адже Південний Тіроль вже понад сто років є складовою частиною північної провінції Італії та тривалий період розвивається й у межах територіально-економічних відносин Європейського Союзу. В Італії цей регіон має назву Трентіно-Альто-Адідже та ідентифікується у об'єднаній Європі як єврорегіон Тіроль-Південний Тіроль-Трентіно, в якому Тіроль знаходиться в Австрії, а Південний Тіроль - в Італії. Тобто, мова про ЄС, в рамках якого люба «автономія» - дуже умовна й не може слугувати прикладом для «карпаторусинів», які з 1990 року, постійно мріють «залізти» під якусь націю чи країну й бажано - найбагатшу, щоб випросити собі у такій статус нацменшини, яку треба утримувати за рахунок інших.

Саме це ж стосується й третього прикладу - «визнання лужицьких сорбів корінним народом у Німеччині». Лужицькі сорби (або серболужичани, лужичани) - це 60-ти тисячна, корінна слов'янська народність у Німеччині, які є нащадками полабських слов'ян, що оселилися там ще в VI столітті. Сорби, діляться на дві групи: верхніх сорбів (у Саксонії, 40 тисяч осіб) та нижніх сорбів (у Бранденбурзі, самоназва - венди, 20 тисяч осіб) а також мають свої дві літературні мови: верхньолужицьку та нижньолужицьку. При цьому, ці народи мають свою культуру й вважаються зникаючими, на відміну від «карпаторусинів», яких Сікора «нарахував» аж 200-300 тисяч а Павло Р. Магочий, вважає, що «Теоретично русини нараховують 1,2 мільйона чоловік. Це число включає 977 000 у Закарпатській області (у минулому - Підкарпатська Русь) України»!

Отже, вищенаведені «приклади», ніяким чином не можуть стосуватись русинів а тим паче – «карпаторусинів», як би про це не мріяли їх апологети, позаяк 35-ти річний досвід діяльності останніх в Україні тільки підтверджує, що «визнання» пост-совків, на жаль - суттєво загрожує територіальній цілісності української держави. Через це, ні в 2026, ні в 2027 роках, не кажучи вже про невідому дату закінчення російсько-української війни - визнання «карпаторусинів» неможливе. Тим паче, що ні щирості з боку неорусинів, ні чесної наукової бази, ні згоди всього українського народу – не буде.

Тому, якщо українцям, дійсно, не байдужа доля країни та майбутнє власних дітей, ніякі заклики «діяти», як й ніякого сепаратизму, в які б обгортки його не завертали неорусини - допустити не можна. Адже «історія неорусинства» заплямувала себе відвертими сепаратистами, частина з яких: гецьки, попи - втекли до москви, решта, як-то тяски та джугани - «діють» з Чехії, не кажучи вже про судові справи проти сепаратистів а Інтернет переповнений русинськими сайтами із закликами проти всього українського, які активно коментують прибічники неорусинства.

Ну й щоб покласти край чисельним спробам - натягнути «карпаторусинську» сову на глобус України та припинити багаторічні, настирливі заклики до «визнання» українців якимись меншинами у власній країні, спроби таких повинні бути приреченими, саме компетентними органами України.